

gezin en maatschappij gebonden, 'ze wortelt dieper in het concrete, werkelijke leven; zij kan zich moeilijker van huiselijke zorgen en familieplichten ontslaan dan de man en ziet daarom in de studie meer een middel om een diploma te halen en een positie te verwerven dan een zaak, die haar om zichzelf bekoort." De resultaten van vrouwenstudie zijn dan ook niet bemoedigend. Prof. Damsté vertelt ons, dat van de 79 dames, die in de klassieke letteren studeerden, slechts 4 het tot een gelukkig einde brachten. Dr. N. Singels zegt in zijn afscheidsrede, dat van 80 meisjes, die eindexamen Gymnasium deden en naar de Universiteit gingen na vele, vele jaren slechts 6 tot het einddoel gekomen waren. En Prof. Bumm deelt ons mede, dat van de 1242 vrouwelijke studenten, die in de jaren 1908 tot 1912 aan de Berlijnse Hogeschool waren ingeschreven, 60 % tot uitoefening van een beroep kwamen en 40 % in het huwelijk traden.

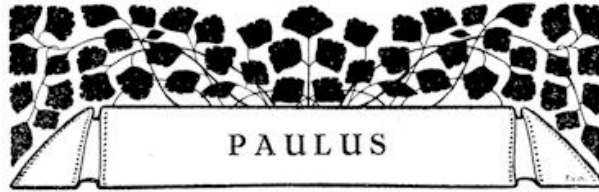
In het maandschrift „Pais" vond ik nog deze mededeling: „De proeven van Grazioni en anderen hebben doen zien, dat reeds op de lagere school bij 200 meisjes een gemiddelde gewichtsvermindering van $\frac{3}{4}$ K.G. werd geconstateerd na een repetitie."

Wat zou dan wel de uitkomst zijn als deze proeven werden uitgestrekt tot onze studerende meisjes na elke repetitie, na elk tentamen en examen?

We behoeven nog niet zo ver te gaan als Socrates, die geen damesstudie toeliet, omdat het de vrouw ontbreekt aan de nodige bedaardheid, zelfbeheersing en volharding, of ook als Wessel Gansvoort, die geleerdheid gevaarlijk achtte voor de vrouw; of als Dr. Bisschop, die de vrouw ongeschikt acht voor de studie op grond van haar hersengewicht; maar toch mogen we de meisjes, die naar de Universiteit willen, wel toeroepen: „Bezint, eer gij begint". We vinden het niet erg, dat Cathrein gelijk heeft, als hij zegt: „Voor niet weinige dames is de studie slechts een kleine omweg naar..... Mannheim". 't Is heel natuurlijk, dat Minerva verlaten wordt als Eros komt. Doch ook dit is een punt, dat overweging verdient bij het doen van een keuze. Voor de man staat het vast, dat de wetenschap of altans het wetenschappelijk beroep zijn hele leven moet vullen, wanneer hij zich eenmaal aan de studie heeft gegeven. Maar voor de vrouw is dit niet het geval: zij heeft een ander, een hoger ideaal en dan is het de vraag, of het wel gewenst is de Universiteit als doorgangshuis te gebruiken. Alles te zamen genomen, geloof ik, dat de wetenschappelijke studie en ook de wetenschappelijke voorbereiding voor een beroep voor het meisje hoge uitzondering moet blijven. Alleen zij, die bij een sterk en gezond lichaam ook een wezenlijk wetenschappelijke aanleg bezitten, kunnen de Universiteit kiezen, wanneer ze altans niet reeds Amor

op haar weg hebben ontmoet, vóór ze de Hogeschool bereiken.

J. C. WIRTZ Czn.

I.

Zouden onze jonge meisjes belang stellen in een biographie van Paulus?

Ik ben overtuigd van ja.

Ten eerste zijn onze tegenwoordige jonge meisjes buitengewoon „belangstellend". De nieuwe tijd heeft ook hen aangegrepen. 't Is of ze nog nooit zoo „wakker" zijn geweest als nu, of ze op de teenen zijn gaan staan, en reikhalzend rondzien naar al wat maar van hun gading zou kunnen zijn. Door die „beweging" is hun horizon verruimd, hun blik verhelderd, en warm kloppen hun jonge harten voor al wat hen helpen kan, onzen geweldigen tijd met zijn wreede smart maar ook met zijn grootsche beloften beter te begrijpen.

Als vanzelf gaat, in ontzaglijke tijden als wij thans doorleven, onze blik terug naar soortgelijke tijden in de geschiedenis der menschheid. Tijden, waarin het óók stormde door de wereld, tijden, waarin God eveneens groote dingen doende was, tijden, waarvoor hij menschen schiep, grootsch en geweldig als die tijden zelf, opdat die menschen, worstelend en overwinnend, leiding zouden kunnen geven aan de geesten. Menschen, die helden waren van zielenadel, van het woord, van de pen; genieën, met adelaarsblik peilend den nood, en vooruitziend de toekomst der tijden.

Zulk een held, zulk een genie, is ook de Apostel Paulus geweest, de man, aan wien ook wij, Nederlandsche Christenen, de grootste schatten van ons leven te danken hebben.

Maar, — zal allicht iemand zeggen — Paulus is zóó bekend, wat hebben wij nu aan een biographie van Paulus?

Het laatste moet nog blijken. Maar het eerste? „Paulus is zoo bekend?" — Neen, dat vind ik nu juist niet. O, wel zijn naam, wel bekende teksten uit zijn brieven, wel de grootsche momenten in zijn leven. Maar niet Paulus' persoonlijkheid. Paulus is in onze christelijke kringen bekend genoeg, maar wordt er zoo bitter weinig gekend.

En dat is iets, wat ik zoo vreeselijk jammer vind.

Want Paulus is niet alleen een allermerkwaardigst man geweest, maar hij is ook zéér goed te kennen, al bezitten we nergens in den Bijbel een aparte karakter- of persoonsbeschrijving van Paulus.

We kunnen Paulus leeren kennen uit twee bronnen. Ten eerste uit het boek van Lukas: „De Handelingen der Apostelen”, maar veel meer nog uit Paulus' eigen brieven.

De bedoeling van Lukas' verhaal aan Theofilus was echter niet een levensbeschrijving van zijn vriend Paulus te geven. Lukas wilde Theofilus op de hoogte brengen van de handelingen der Apostelen, en dus ook o.a. van de handelingen van den Apostel Paulus. Lukas vermeldt Paulus dan ook niet zoozeer om zijn persoon dan wel om zijn handelingen, zijn daden, zijn reizen, zijn optreden. Toch kunnen we, zoo we goed lezen, aardig wat over Paulus' persoonlijkheid uit de Handelingen te weten komen.

Maar véél meer kunnen we over Paulus' persoonlijkheid te weten komen uit zijn eigen brieven. Omdat die brieven, voor 't gemak van 't gebruik der lezers, later in hoofdstukken en in teksten „verdeeld” zijn, zijn ze voor ons wel eens te zeer dogmatische verhandelingen of polemische belijdenisschriften geworden, en is hun karakter van brieven — en tegelijkertijd de briefschrijver — te zeer achter, om het zoo eens te noemen, hun „officieele” waarde schuil, niet zelden te loor gegaan.

En dat is zeer jammer. Want in iedere Christelijke kerk, in ieder Christelijk gezin, in ieder Christelijk hart moest Paulus leven. En nu is maar al te zeer waar, wat een Duitsch geleerde, Prof. A. Deissman — die de moeite heeft genomen alle Paulus' reizen zelf te doen, Paulus na te reizen als het ware — na zijn terugkeer, toen Paulus voor 't eerst om hem lééfde, ons verweten heeft: dat Paulus, voor ons, West-Europeesche Christenen, te veel „een perkamenten heilige” is.

Dat Paulus' brieven een prachtige bron zijn, om hem als persoon te leeren kennen, behoeft wel geen nader betoog. Als een groot man sterft, wacht men met de beslissende beoordeeling over zijn karakter tot de familie toestemming geeft tot het publiceeren van zijn brieven. Eerst uit iemands brieven, zoo oordeelt men terecht; kan men zien, hoe iemand werkelijk is geweest. Want in een brief geeft men zich, zooals men is. Zelfs liggen allerlei stemmingen van 't gemoed in iemands brieven weerspiegeld.

En dat geldt ook van Paulus' brieven, zoowel die hij aan de gemeenten, als die hij aan personen geschreven heeft. Paulus heeft die brieven nooit geschreven met het doel, dat ze later gepubliceerd zouden worden. Hij schreef ze, als de nood drong, uit een spontane opwelling van zijn rijk, vurig, gevoelig hart. Konden wij Paulus' brieven, in de oorspronkelijke taal, waarin Paulus ze schreef, in

't Grieksch, — in den oorspronkelijken vorm, waarin Paulus ze schreef, natuurlijk zonder hoofdstukken- en teksten-verdeeling, *aus einem Gusz* lezen — dan zouden we dat alles veel beter begrijpen; voelen, zou ik bijna zeggen.

Vóór ik verder ga, wil ik voor een misverstand waarschuwen.

Al beschouw ik Paulus' brieven als prachtige kenbronnen van zijn persoonlijkheid, al betreur ik, dat door de soms foutieve en dus zinstorende verdeeling, ja, versnippering van Paulus' brieven, het karakter van *brieven* zoo veelszins te loor is gegaan, — toch meene niemand, dat ik, zoo sprekend, ook maar iets zou willen afdoen van het Goddelijke karakter van Paulus' brieven.

Zelve Gereformeerd van belijdenis, geloof ik, dat de heele Schrift van God ingegeven is, ook Paulus' brieven. Ik beschouw ze daarom in de allereerste plaats als openbaringen van Gods waarheid, en in dien vorm (maar natuurlijk zonder hoofdstukken en teksten) aan Paulus door den Heiligen Geest ingegeven, opdat zij, veel meer nog dan door Paulus' *prediking* mogelijk zou zijn, het Evangelie van Christus naar het toen nog heidensch Europa zouden overbrengen.

Maar daar dit voor mij zoo onomstootelijk vast staat, kan ik zonder schroom zeggen, dat Paulus' brieven voor mij ook zélfopenbaringen van Paulus zijn. En dat, al wie ze zoo beschouwt, Paulus' eigenaardige en veelzijdige persoonlijkheid in een geheel nieuw licht zal zien.

Twee dingen treffen in den wonderen levensloop van dien wonderen man.

Ten eerste zijn wonderbaar levenswerk. En ten tweede zijn levenslange lijdensweg.

Zoo levenswerk als lijdensweg zijn beide aan Paulus voorzeggd drie dagen na zijn bekeering. Dan draagt Jezus aan Ananias te Damascus op, den pas bekeerden Farizeër Paulus, door oplegging der handen van zijn blindheid te genezen, en deelt tevens aan Ananias Paulus' nieuwe levenstaak mede.

Die nieuwe levenstaak zou er niet alleen een zijn van geweldigen *arbeid*, maar óók van nameloos *lijden*. Want zoo sprak Jezus tot Ananias:

„Deze is mij een uitverkoren vat, om Mijne naam te dragen voor de Heidenen en de Koningen en de kinderen Israëls”.

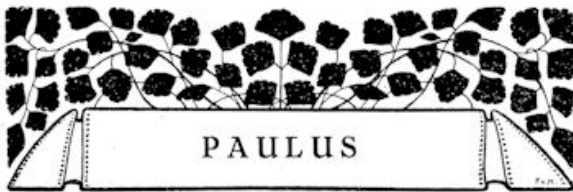
Dat is de arbeid.

En dan volgt onmiddellijk het lijden:

„Ik zal hem toonen, hoeveel hij lijden moet om Mijne naam”.

Ik stel mij voor met u Paulus te volgen op zijn weg van arbeid en lijden, beide begonnen na zijn bekeering, beide eerst geëindigd bij zijn onthoofding onder Keizer Nero te Rome.

H. S. S. K.

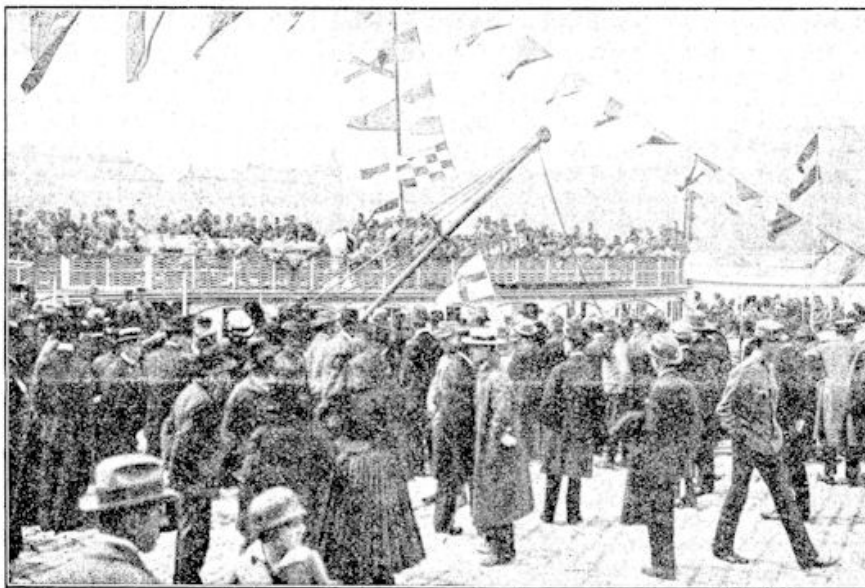
II.

We zagen een vorig maal, dat Jezus aan Paulus na zijn bekeering een dubbele levenstaak oplegde: een geweldigen arbeid en een levenslangen lijdensweg.

reiding, en zijn latere lijdensweg alle met elkander in 't nauwste verband staan.

Dat is die wondere samenhang van al Gods werk, die ons in de Heilige Schrift, in de geschiedenis, in de natuur, en ook in ons eigen leven, telkens weer treft en tot aanbidding stemt.

Ik hoorde onlangs in een preek deze eigenlijk zoo bekende en eenvoudige, maar toch zoo treffend-schoone, diepe gedachte, dat God, midden in den winter, de heerlijkheid van de lente voorbereidt. Als er nog geen blaadje aan de boomen is, als er nog geen bloem bloeit, als alles dor en doodsch en kaal is, is God bezig, diep in den donkeren grond,

BOOTTOCHT DER PATIËNTEN.

Laten we nu eerst zien, wat die *arbeid* inhield. Om dien arbeid echter goed te kunnen begrijpen, moeten we ons niet alleen dien arbeid zelve indenken, maar ook, en wel eerst, twee andere dingen.

In de eerste plaats het *arbeidsterrein*, dat Paulus was aangewezen, en dat God, lang voor Paulus' bekeering, op wondere wijze, in alle opzichten, voor Paulus had toeberaid.

En in de tweede plaats de voorbereiding van Paulus zelve zoowel voor dat *arbeidsterrein* als voor zijn *levenstaak*. En dan zullen we bewonderend ontwaren, dat Paulus' eigen voorbereiding een werk Gods van even groote wijsheid was als de voorbereiding van Paulus' *arbeidsterrein*. En als we dan ten slotte ons Paulus' levenslangen lijdensweg voor oogen zullen stellen, zullen we zien, dat en Paulus' arbeid, en zijn *arbeidsterrein* en zijn eigen voorbe-

en aan iederen tak en aan iedere twijg de heerlijkheid van de komende lente voor te bereiden. Wij loopen mistroostig rond in den „dorren” winter, en denken, dat er niets gebeurt. Maar God is dag en nacht doende en zorgende, opdat te Zijner tijd de lente zou kunnen uitbreken in al haar pracht van kleuren en geuren, in al haar weelde van overvloed en levensvreugd. Wij denken, dat eerst de winter gehéél ten einde loopt, en dan, daarna, de lente begint te komen. Neen, de lente begint reeds te komen midden in den winter. Ja, zij zou, als de winter ten einde was, niet *kunnen* komen, zoo God gedurende den winter de lente niet had voorbereid. Zoo werkt God niet alleen in het natuurlijke, maar ook in het geestelijke. Moet er in het rijk der geestelijke dingen komen „een nieuwe lente en een nieuw geluid”, dan bereidt God die lente vóór, lang voordat wij die lente zien uit-

breken en dat geluid hooren weerklinken. De menschen leven hun gewone leven voort en merken niets. Maar God weet het, en God doet het, en als het Zijn tijd is, zie, dan kan de lente komen, plotseling meestal, omdat Hij tijden te voren op wonderbare wijze die lente heeft voorbereid.

Precies datzelfde verschijnsel nemen we ook waar, als God Zijn voorbereiding volbrengt voor de nieuwe lente, die Paulus over Europa zal uitroepen.

Lang voor iemand kon vermoeden zelfs, dat er zoo iets gewichtigs op komst was, bereidde God zoowel het arbeidsterrein als den arbeider vóór op het grootsche werk, dat volbracht moest worden.

Laten wij die dubbele voorbereiding nagaan.

Eerst de voorbereiding van het arbeidsterrein. En dan de voorbereiding van Paulus zelve.

Wat was Paulus' arbeidsterrein?

We vinden het genoemd en omschreven in Lukas II vers 1.

„En het geschiedde in diezelfde dagen, dat er een gebod uitging van den keizer Augustus, dat de geheele wereld beschreven zou worden.”

Die „geheele wereld”, dat was Paulus' arbeidsterrein. Want die „geheele wereld” was het groote Romeinsche wereldrijk, waarover keizer Augustus regeerde. Het was werkelijk „de geheele wereld”, want Rome had achtereenvolgens alle landen der wereld — ook Palestina — aan zich onderworpen. Daarom was het „in diezelfde dagen” precies hetzelfde of men sprak van „de geheele wereld” of van „het Romeinsche wereldrijk”, of ook van „het Romeinsche keizerrijk”.

Dat Romeinsche wereldrijk nu is door God in alle opzichten voorbereid, om Paulus' arbeid niet alleen mogelijk, maar ook zoo doel-treffend mogelijk te maken.

Paulus moest het Evangelie van Christus gaan brengen eerst in Klein-Azië en vandaar naar het toen nog geheel Heidensche Europa. Dit zou alleen mogelijk zijn, als al die landen en volken onder één scepter vereenigd waren, als er één bestuur was, één wet, en ook: één taal. Zelfs aan die laatste voorwaarde was voldaan toen Paulus Europa binnenkwam. De algemeene omgangstaal in het Romeinsche wereldrijk was het Grieksch. Griekenland was een der veroverde landen. Maar Grieksche taal en Grieksche cultuur en Grieksche kunst hadden, in zegevierenden tocht, op haar beurt heel het Romeinsche wereldrijk veroverd en aan dat een nog veel grooter eenheid gegeven dan alleen door verovering en bestuur en wetgeving mogelijk zou zijn geweest. Paulus behoefde dus niet al de verschillende talen dier heidensche volken te

kennen. Zoo hij Grieksch kende, kon hij overal prediken. Iedereen verstond hem. Hij kon zijn brieven in 't Grieksch schrijven. Iedereen begreep hem. En zonder moeite kon hij reizen van stad naar stad, van land naar land; hij bleef in het ééne, groote, wél-bestuurde, Grieksch sprekende Romeinsche wereldrijk.

Dit rondreizen was vooral mogelijk, doordat de Romeinsche regeering in al die onderworpen landen groote en goede en door haar bewaking veilige wegen had laten aanleggen. Dit waren de heirbanen, waarlangs Paulus zijn zendingsreizen heeft kunnen maken, waarlangs het Evangelie van Jezus Christus Europa is kunnen binnenkomen.

Zoo lag „de geheele wereld” in haar uiterlijke verschijning gereed, om het Evangelie uit Paulus' handen te ontvangen.

Maar ook in haar innerlijk bestaan was die wereld rijp, om het Christendom aan te nemen. Want het groote, Heidensche wereldrijk was niet alleen opgeklommen tot een hoogtepunt van Romeinsche machtontwikkeling en Grieksch schoonheidsbloei, maar ook lag het diep verzonken in een poel van goddeloosheid. De prachtige paleizen, de trotsche tempels, de liefelijke luthoven stonden op een bodem, die rot was van ongerechtigheid. Zelfs van heidensche *vroomheid* was schier geen sprake meer. De afgodendienst was geheel in een uitwendigen vormendienst ontaard. De ontwikkelde klassen spotten met de goden en zochten heil in wijsbegeerte. Het gewone volk liet zich bedotten door de laagste vormen van tooverij en waarzeggerij. En wel bestond er nog in naam een officieele staatsgodsdienst, maar niemand geloofde er meer aan. Er was in het uitwendig steeds meer verarmende Romeinsche wereldrijk allerwege een roepen naar iets anders, iets beters, iets hoogers.

Het antwoord op die roepstem zou het Christendom brengen.

H. S. S. K.

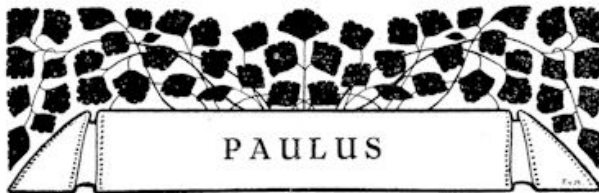
Eenvoudig kledje van point-lacé-werk.

(Ware grootte.)

Voor de lezeressen, die met point-lacé-werk bekend zijn, behoeft dit kledje zeker niet veel verklaring. De teekening wordt met behulp van

zijn moeder, want de vrouw is de spil, waar het gezin om draait. Als een moeder door de fabriek wordt opgeëist of door het beroep, welk ook; al verdient zij er enkele of duizenden guldens mede, al is zij nog zo gevierd, lijden haar kinderen, haar gezin. Die hebben haar in de eerste plaats nodig. Elke vrouw, die kinderen het leven geeft, heeft tegenover hen een verantwoordelijkheid, die door niets en door niemand af te wentelen is. De natuur, God, het hoogste willen gebieden het."

J. C. WIRTZ Jzn.

III.

We zagen een vorig maal, hoe wonderlijk God Paulus' arbeidsterrein, „de geheele wereld” van Lukas II vs. 1, op Paulus' levenstaak had voorbereid.

Nu willen we zien, hoe God precies diezelfde doel-treffende voorbereiding wrocht in Paulus' eigen leven.

God bereidde een geheel Heidensch wereldrijk vóór op de prediking van het Evangelie. En tegelijkertijd is God bezig een Jood, een Farizeeër, voor te bereiden om die prediking te kunnen volbrengen.

Let nu wel: noch in dat *Heidensche* wereldrijk, noch in dien *Joodschen* Paulus is nog één spoor van Christendom te ontdekken. Integendeel, zouden wij zeggen, voor zoover de Heidenen en de Farizeeër Paulus de secte der Nazareners kennen, is er niets dan haat en verachting voor die secte. Ja, in Paulus' hart is zulk een haat en zulk een verachting voor die gevloekte Nazareners, dat hij de leider is van een vreeselijke vervolging, die niet minder dan hun algeheele verdelging beoogt. Maar toch, hoewel dit alles zoo is, wordt zoowel dat Heidensche wereldrijk als Paulus zelf, geheel voorbereid op Paulus' latere levenstaak.

We zagen het reeds van het Romeinsche wereldrijk. Zien we het nu van Paulus zelf.

Paulus zegt zelf, dat God hem *van zijner moeders lijf aan afgezonderd* heeft ¹⁾ tot zijn levenswerk. Dus van zijn geboorte aan.

Nu is Paulus geboren in Tarsen, — als zoon van een vroom Farizeeër, — als Romeinsche burger.

Al deze drie dingen hadden hun beteekenis voor Paulus' latere levenswerk. Ja, van het Goddelijk

standpunt beschouwd, moeten we zelfs zeggen: deze drie dingen hadden *ten doel*, Paulus op dat levenswerk voor te bereiden.

10. Zijn geboorte in Tarsen.

Tarsen lag niet in Palestina, maar in de Romeinsche, de Heidensche, provincie Cilicië. Paulus is dus niet geboren als Hebreeuwsche Jood in Palestina, zooals Petrus en Johannes en de overige discipelen van Jezus. Maar Paulus was een z.g. „uitlandsche” Jood, of, om in de taal onzer dagen te spreken, een „buitenlandsche” Jood. Een afstameling van de Joden, die na de ballingschap niet naar hun vaderland waren teruggekeerd, maar in het buitenland waren blijven wonen.

Het Romeinsche wereldrijk was vol van zulke Joden. „Joden in de verstrooiing” werden zij ook wel genoemd.

Het waren dezelfde soort Joden, die b.v. nu nog in Nederland wonen. En precies als in ons land hadden zij in de groote steden van het Romeinsche wereldrijk hun eigen kolonies, hun eigen synagogen, waar geregeld des Zaterdags dienst werd gehouden, een gedeelte van het Oude Testament werd gelezen, en de Psalmen werden gezongen.

Maar — alweer net als in ons eigen land — die Joden spraken geen Hebreeuwsch meer, en de diensten in de synagogen werden dan ook niet meer in 't Hebreeuwsch, maar in de landstaal gehouden. Het Oude Testament was, net als voor onze „uitlandsche Joden”, in de landstaal vertaald.

Van welke taal bedienden zich de uitlandsche Joden in Paulus' dagen?

Natuurlijk van de omgangstaal in het Romeinsche wereldrijk: het Grieksch. Ze spraken Grieksch in hunne gezinnen; en Zaterdags, als ze ter synagoge gingen, hoorden ze er het Oude Testament lezen en de groote daden Gods verkondigen in het Grieksch.

Dat was dus ook de taal, die Paulus van kind-af leerde spreken. Het was zijn *eigen* taal.

Ware Paulus geboren, b.v. als Petrus, in Palestina, dan zou het *Hebreeuwsch* zijn eigen taal zijn geweest. Natuurlijk had hij dan wel, ten einde in het Romeinsche wereldrijk te gaan prediken, Grieksch kunnen *leren*, maar het zou nooit zijn *eigen* taal zijn geworden. En juist dat nu moest, omdat *de taal* op Paulus' later arbeidsterrein Grieksch was. Paulus moest die taal volkomen meester zijn, zoowel voor zijn prediking tot de Heidenen en in de synagogen der uitlandsche Joden, als voor zijn gesprekken met deze menschen, en voor zijn brieven.

En daarom nu heeft God Paulus doen geboren worden buiten zijn vaderland, als „uitlandsche” Jood, in een gezin en in een stad, waar iedereen Grieksch sprak.

Maar behalve de Grieksche taal leerde Paulus in dat Tarsen nog iets anders, iets, wat hem voor zijn later levenswerk niet minder te studeeren zou komen dan het Grieksch. En dat was: het Heidendom. Paulus is geboren en opgevoed in een *Heidensche* stad, in een *Heidensche* saâmleving. Ware hij in Palestina geboren, dan zou hij in een *Joodsche* omgeving zijn opgegroeid. Maar aangezien zijn toekomstige levenstaak hem roepen zou tot de *Heidenen*, moest hij dat Heidendom grondig leeren kennen uit eigen aanschouwing. En dat heeft God bewerkt door hem in het Heidensche Tarsen te doen geboren worden.

Als Paulus later voor de Heidenen predikt, en blijk geeft hun levensopvatting en hun gedachten-gang zoo goed te begrijpen, — als hij later de bekeerde Heidenen zoo doeltreffend kan waarschuwen tegen de vreeselijke verleiding van hun Heidensche omgeving — dan is dat, omdat Paulus dat Heidendom, zijn levensopvatting, zijn gedachten-gang, zijn verleiding, zoo door en door kende. Nooit zou Paulus het Heidendom zoo „begrepen”, zoo „doorzien” hebben, indien hij, als Hebreuwsche Jood, in Palestina geboren, dat Heidendom later, toen hij zich van zijn levensroeping bewust werd, uit boeken had moeten gaan bestudeeren. Evenals met de Grieksche taal is hij van klein kind af vertrouwd geweest met het Heidendom. En dat was absoluut noodzakelijk voor de volbrenging van zijn latere levenstaak.

20. Paulus is geboren als zoon van een vroom Farizeeër.

Ook dit feit zou voor zijn levensroeping van het hoogste gewicht blijken te zijn.

Paulus' vrome vader heeft zijn zoon een in alle opzichten voortreffelijk-Joodsche opvoeding gegeven. Met name hem, toen zijn kindsche jaren voorbij waren, uit Tarsen weggezonden en naar Jeruzalem gestuurd, om daar „te studeeren”, zouden wij zeggen, onder leiding van den beroenden Joodschen leeraar, Gamaliël.

Paulus las het Oude Testament in het Grieksch, en woonde des Zaterdags in de synagoge te Tarsen trouw de Grieksche diensten bij. Paulus kende uitstekend Grieksch, maar geen Hebreuwsch. Doch zijn vader achtte het natuurlijk van het hoogste belang, dat zijn begaafd kind ook de schoone taal zijner vaderen zou leeren, en dus het Oude Testament in de oorspronkelijke, de Hebreuwsche taal, zou kunnen lezen; het heerlijke Jeruzalem en den prachtigen tempel zou zien, en daar de Hebreuwsche diensten zou bijwonen. Want Paulus' vader, zelf een vroom Farizeeër, wilde van zijn zoon een eerste-rang Farizeeër

maken, „naar de wet onberispelijk”. Dat bedoelde Paulus' vader, dat bedoelde Paulus zelf, — maar God bedoelde er heel iets anders mee. Dit alles was, evenals het grondig leeren kennen van Grieksche taal en Heidendom, noodwendig als voorbereiding van Paulus' latere levenstaak.

Paulus zou zijn loopbaan beginnen in Palestina, saâmwerkende met de andere apostelen, die allen *Hebreuwsche* Joden uit Palestina waren. Hij zou op zijn zendingsreizen in bijna alle groote steden, waar hij moest prediken, Joodsche kolonies en Joodsche synagogen vinden, waar hij des Zaterdags het Evangelie zou gaan prediken. Hij zou hevig, zoo-wel met de Hebreuwsche Joden in Palestina als met de Grieksche Joden in het buitenland moeten redetwisten, hij zou een hevigen strijd te voeren hebben met het Jodendom, ook met het nog overgebleven Jodendom in de *bekeerde* Joden. Het Jodendom zou een zijner bitterste en felste vijanden worden, dat niet alleen zijn persoon zou bestrijden en vervolgen, maar ook zijn pas gestichte gemeenten zou pogen te vergiftigen met Joodsche wanbegrippen.

Paulus moest dus dat Jodendom niet minder grondig leeren kennen dan het Heidendom, het Hebreuwsch niet minder goed kennen dan het Grieksch.

Paulus moest „den Joden een Jood” ¹⁾ en „den Grieken een Griek” kunnen zijn, opdat hij beide voor Christus zou kunnen winnen. En daartoe liet God Paulus eerst in Tarsen geboren worden en later in Jeruzalem onderwijzen aan de voeten van Gamaliël.

30. Paulus is geboren als Romeinsch burger. Hij was burger van het Romeinsche wereldrijk en genoot als zoodanig allerlei bescherming en voorrechten, die later onmisbaar zouden blijken op zijn moeizame zendingsreizen. Ieder „Romeinsch burger” had het recht door den Keizer zelf te Rome gehoord te worden. Vandaar dat Paulus, bij zijn verantwoording tegenover de Joden te Jeruzalem, toen de hoofdman over honderd hem met de riemen begon uit te rekken, door van dit Romeinsch burgerschap gewag te maken, de geeseling verhinderd. ²⁾ En vandaar ook, dat later, als Festus hem naar Jeruzalem wil terugbrengen en aan de Joden overgeven, Paulus met zijn fier „Ik beroep mij op den Keizer” ³⁾ zich voorgoed van zijn Joodsche vervolgers bevrijdt, en naar Rome gezonden wordt.

Zoo wonderlijk, en tot in alle bijzonderheden uitgewerkt, was Gods voorbereiding van Paulus op zijn latere veel-omvattende levenstaak.

¹⁾ 1 Cor. IX: 20.

²⁾ Hand. XXII: 25—29. ³⁾ Hand. XXV: 11.

Nog op twee punten moeten wij letten, al schijnen zij van ondergeschikt belang.

Ten eerste, dat Paulus, behalve Grieksch en Hebreeuwsch, ook Latijn, de taal der Romeinen sprak. Grieksch, Hebreeuwsch en Latijn waren de drie talen, die Paulus zou noodig hebben, de drie talen, die overal in het Romeinsche wereldrijk gesproken werden. Als Pilatus dan ook het opschrift boven Jezus' kruis voor allen verstaanbaar wil maken, zet hij het „Jezus de Nazarener, de Koning der Joden” ¹⁾ in de drie hoofdtalen van dien tijd: in het Latijn, in het Grieksch en in het Hebreeuwsch.

En ten tweede is nog van belang, dat Tarsen, door zijn eigenaardige ligging een *grensstad* was, waar de Oostersche en de Westersche, de Joodsche en de Grieksch-Romeinsche wereld elkander ontmoetten, en de scherpe afscheiding, die er tusschen beide werelden bestond, binnen haar muren eenigszins verzachtte. Ook met de wrijving tusschen die twee werelden, met haar wederzijdsche wisselwerking, is Paulus dus van kind af vertrouwd geweest. En daar hij zich zou moeten bewegen en werken in een wereld waar Heidenen en Joden beiden woonden, was het van het grootste belang, dat hij niet alleen Heidendom en Jodendom beide afzonderlijk leerde kennen, maar ook, om het zoo eens te zeggen, de wijze, waarop zij op elkander reageerden.

En geen stad in heel het Romeinsche wereldrijk was hiervoor zoo geschikt als Paulus' geboortestad, Tarsen.

H. S. S. K.

¹⁾ Joh. XIX: 20.

LENTEBODEN.

De Winter is voorbij met zijn leed en z'n vreugde om plaats te maken voor de Lente, die al wel onderweg moet zijn, maar, die toch nog niet gezien is in de Lage Landen aan de Zee.

We hooren hier nog het naruischen van 's Winters witten koningsmantel, doch het teere groen van Lente's kleed gaat nog schuil achter de nevels waarmee de nawinter ons omgeven heeft.

Somber zijn de ochtenden, bleek is de morgenzon als zij er nog in slaagt de grauwe wolken die haar het uitzicht benemen voor zich uit te drijven; het daglicht is wit en fel, glansloos stroomt het onze ramen binnen en het treedt niet tot in de donkere hoeken, zooals de lieve zon altijd doet, speelsch en schalksch als ze is. En de middag — dáár verhaalt ik liever niet van, die is niet te troosten over het gemis van de zon, die is zoo hopeloos triestig, hij blijft maar kort en verdwijnt dan, langzaam en loom

voorschrijdend, uit het gezicht..... Dan komt de schemering, die houdt zich nog het best, zij omhult de kale boomen met haar teere sluier en verdiept het donker in het bosch; het felle daglicht verzacht ze in schemer, die stemmend in de hoeken hangen blijft. Zij gaat troostend rond en zingt slaapliedjes voor aan natuur, die met nog half-beschreid gelaat luistert en dan zacht in sluimer zinkt.

Als ze zoo weldoend haar taak volbracht heeft, gaat ze heen, en de stilte van den nacht stoort de natuur niet, als zij droomt van lenteweelde en zomerzonnelach.....

Dan op een morgen als de somberheid van de natuur weer haar hand drukkend en zwaar wil leggen op mijn denken, trek ik na het ontbijt het bosch in.

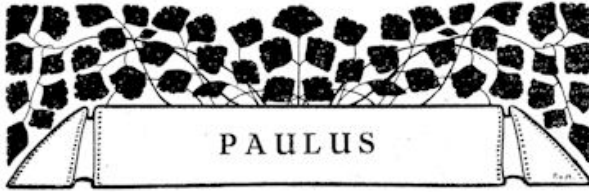
„De zonne vecht”, maar overwint toch niet. De popel kan zelfs nu z'n ontbladerde takken nog niet stil houden, de wind woelt er door en fluistert herinneringen in den nevel. Al loopend op het boschpad valt het me op hoe stil het overigens is, een enkel roodborstje hipt door de dorre takken, alleen het eentonig gedrup van ranke takkenarmen verbreekt de stilte. Glimmend zijn de stammen van overvloedigen, nachtelijken regenval; bruin schiltelen nog enkele verschrompelde bladeren aan den haagbeuk. 't Lijkt wel of natuur slecht geslapen heeft van nacht, ze kijkt weer zoo wanhopig uit de donkere oogen, maar de morgenwind is een vrolijke broeder, hij lacht en stoeit als altijd, nu hij geen speelmakkertjes vindt in de bladeren, kan hij 't alleen wel af en hij omwaait me met heerlijke frischheid uit alle hoeken van het bosch. Kom ik aan den vijver dan rimpelt hij daar het wateroppervlak, maar dicht daaronder ligt nog de donkere ijslaag en dáár kan hij niets aan veranderen, dáár moet de lieve zon aan te pas komen.....

't Loopt tegen twaalven als de zon er toch eindelijk in slaagt althans een kleine opening te maken in het sombere wolkenfloers. 'n Bleek lachje beeft tusschen twee wolkbanken door op blauwen achtergrond, schiet naar omlaag, kleurt en schittert daar even op 't hout en is dan weer verdwenen. Doch de zon wint veld, als zij maar eerst ziet, dat zij er door kán, dan geeft ze 't zoo licht niet op. Verrast kijk ik op en om, als ze dan ineens met een ruk de laatste wolkbanken op zij drwt en alles overstroomt met een warm-tintelenden lichtgloed. Tevreden als een kind wanneer moeder weer thuis is, leunt natuur in de omarming van zonnegloed.

En ziet, en ziet, daar vliegt een vlucht woudduiven op, in statige, ranke rij boven de boomen het licht tegemoet. Het ritselt in de struiken; wat zou 't zijn, ik tuur, maar zie niets. Overal komt beweging en leven. Als ik opzie naar de blauwe lucht, door 't kantwerk van dunne berkentwijgen, ontwaar

Wacht maar geduldig, lentekind. Straks komt uw geliefde en dan, als alle zorg vergeten is, vraagt ge naar het waarom en het hoe. Dan breekt uw glimlach door de tranen en is alle leed geleden. Dan is het zomer voor u.

K.

IV.

We hielden ons een vorig maal bezig met de voorbereiding Gods van Paulus' levenswerk. Een *dubbele* voorbereiding: zoowel van het terrein, dat Paulus zou te bearbeiten hebben, als van Paulus zelf. Lang voor Paulus' bekeering was God bezig op wondere wijze deze dubbele voorbereiding tot stand te brengen.

Maar we zagen ook, dat Paulus na zijn bekeering niet alleen werd geroepen tot een ontzaglijk levenswerk: de kerstening van het toen nog Heidensche Europa, maar dat hem ook door zijn Heiland werd opgelegd een levenslang *lijden*.

„Ik zal toonen hoeveel hij lijden moet om Mijnen Naam.” Met deze boodschap werd Ananias door Jezus tot den toen nog blinden en pas bekeerden Paulus gezonden.

„Ik zal toonen hoeveel hij lijden moet om Mijnen Naam.” „Hoeveel.” Ja, het was zéér veel, dat Paulus van nu aan te lijden zou hebben.

Zoo we Paulus' lijdensweg nagaan, zooals die zich afteekent in het boek der Handelingen of in Paulus' eigen brieven, dan zullen we ontwaren, dat die lijdensweg niet minder is geweest dan een zeventvoudige.

In de eerste plaats heeft Paulus geleden van de *Heidenen*, onder wie hij het Evangelie moest gaan prediken.

Want die Heidenen zouden waarlijk niet altijd met vreugde en dankbaarheid de blijde tijding der verzoening door Christus ontvangen. Verre van dien! Tegenstand, haat, ja bedreiging van zijn leven zou meer dan eens het loon van Paulus' liefdeswerk zijn. En het Romeinsche wereldrijk, dat hij doorreisde had met de heerlijkste tijding die ooit van menschenlippen weerklonken heeft, zou eindigen met Paulus ter dood te veroordeelen, en te Rome te onthoofden op het schavot.

In de tweede plaats heeft Paulus geleden van de tegenwerking en den haat der *Joden*. Zij be-

schouwden hem natuurlijk als een afvallige en een verrader. Zij verachtten hem zoowel om den inhoud zijner prediking als om zijn prediken tot de Heidenen. Om de felheid van dien Joodschen haat tegen Paulus te peilen, moeten wij ons indenken, wat zij geloofden. Omdat zij het Oude Testament verkeerd lāzen, begrepen zij het verkeerd. Precies zooals Paulus zelf vóór zijn bekeering, meenden ook zij uit het Oude Testament te moeten afleiden, dat uitsluitend voor *Israël* het heil en de beloften waren.

En daarom moest een Heiden, die dat heil en die beloften wilde deelachtig worden, eerst *Jodengenoot* worden, besneden worden, al de ceremonieele wetten houden. Noch als Heiden, noch als mensch, maar alleen als *Jodengenoot* kon hij deel krijgen aan de immers *alleen aan Israël* beloofde zegeningen.

En als de lang verwachte Messias eindelijk komen zou, dan zou het zijn, om het volk van *Israël* weer in de aloude heerlijkheid te herstellen, maar de onbesneden Heidenen te verpletteren.

Ziedaar de korte inhoud van wat in Paulus' dagen — enkele, ook in de Schrift vermelde, uitzonderingen daargelaten — geleerd werd in de gezinnen, onderwezen op de scholen, gepredikt in de synagogen, zoo in Palestina, als in de kolonies der uitlandsche (buitenlandsche) Joden in de heidenwereld. En nu durfden de volgelingen van Jezus van Nazareth beweren, dat Hij de beloofde Messias was geweest; geen aardsch, geen Joodsch, maar een *geestelijk* koninkrijk had gesticht, een koninkrijk voor de *geheele* wereld, en waarin de Heidenen op gelijken voet met de Joden mochten verkeerren, zonder zelfs eerst Jodengenoot, zonder zelfs eerst besneden te hoeven worden.

Die leer was den Joden een dwaasheid, een ergernis, een gruwel! Die leer was een totale onderstbovenwerping van de Joodsche opvatting en verwachting, die den Joden boven alles dierbaar was. Die leer had, vóór zijn bekeering, Paulus' eigen vervolgingswoede wakker geroepen.

Maar wat moesten de Joden voelen, toen Paulus, die vrome en kundige Farizeeër, van wien zij de eindelijke verdelging dier gevaarlijke secte verwachtten, op 't oogenblik zelf, toeh hij dat verdelgingswerk met kracht begon door te zetten, — plotseling de heilige zaak van *Israël* verliet en verried, en zich openlijk aansloot bij die gevloekte ketters? Hij, hun Paulus, de man, die hun zaak tot volkomen overwinning had kunnen voeren?

Woeden zouden zij tegen dien afvalligen Farizeeër, die den Heidenen durfden wijsmaken, dat zij mede-erfgenamen waren van het rijk van der Joden Messias!

Woeden tegen den kundigen kenner der Wet, die

de eeuwenoude privilegiën van het volk Gods verlooohende, en dat heilige volk op één lijn dorst stellen met de onbesnedenen!

Zijn leven lang heeft Paulus van dien doodelijken haat der Joden geleden. Nooit en nergens hebben de Joden hem met rust gelaten. Mozes zegt in zijn afscheidsrede tot de Israëlieten, dat de Amorieten hen vervolgd hebben als de bijen doen ¹⁾. Zóó hebben de Joden Paulus nagezeten: „als vervolgende bijen”. Paulus heeft het Evangelie gepredikt in de groote, Heidensche steden van het Romeinsche wereldrijk. In bijna al die steden waren Joodsche kolonies gevestigd, die er hunne synagoge hadden, waar des Zaterdagdienst gehouden werd (precies zooals de „uitlandsche” Joden nog heden ten dage b.v. in onze Nederlandsche groote steden wonen, en er hunne kolonies en synagogen hebben).

En in bijna elke stad, waar Paulus kwam om te prediken, hebben de Joden hem den voet dwars gezet, zijn werk verstoord, zijn invloed ondermijnd, zijn goeden naam aangerand, en zoo Heidenen als Joden tegen hem opgehitst. En als Paulus dan, om zijns levens wil, vluchtte naar een stad, waar geen Joden woonden, dan zijn ze hem meer dan eens nagereisd, om hem toch in hunne handen te krijgen.

Tot vijfmaal toe hebben zij hem de vreeselijke marteling der Joodsche geeseling doen ondergaan. Telkens hebben zij zijn leven bedreigd. En als ze er eindelijk in slagen, Paulus te Jeruzalem gevangen te doen nemen, is hun eenparig getuigenis:

„Wij hebben dezen man bevonden te zijn *een pest.*” ¹⁾.

Zooals Paulus vóór zijn bekeering de Nazareners beschouwde: — als gevaarlijk ongedierte, dat uitgeroeid moest worden, — zoo beschouwden de Joden hem van nu aan.

Is daarom de bittere heugenis aan de vervolging, waaraan Paulus zich vóór zijn bekeering had schuldig gemaakt, hem altijd bijgebleven, omdat hij zijn leven lang aan dat zondig verleden is herinnerd door den haat en de vervolgingswoede der Joden?

Zooals ik een vorig maal zeide: Paulus' levenswerk en Paulus' lijdensweg staan in het nauwste verband. Paulus' taak was in het Romeinsche wereldrijk Christus te gaan prediken. Maar door die prediking zelve zou hij den haat van Joden en Heidenen beiden opwekken, en doen opvlammen tot een hartstocht, die eerst in zijn dood op het schavot voldoening zou vinden.

„Ik zal hem toonen hoeveel hij lijden moet om Mijnen Naam.”

(Wordt vervolgd).

H. S. S. K.

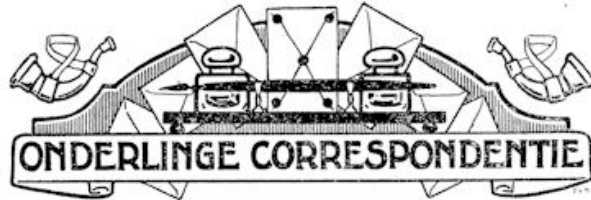
¹⁾ Deuteronomium I : 44.

²⁾ Hand. 24 : 5.

CORRESPONDENTIE.

M. C. U. te R. Hoewel we gaarne bijdragen ontvangen, achtten we het door U gezondene toch niet voor opname geschikt.

Red.

Geachte Redactrice!

De Onderlinge Correspondentie in Meisjesleven met belangstelling volgend, zoo bemerkte ik met blijdschap dat men U ook iets vragen mag.

Nu wil ik zoo vrij zijn met eenige vragen tot U te komen.

Wie tegen den Geest zondigt heeft geen vergeving in der eeuwigheid, maar is schuldig des eeuwigen oordeels, wat beteekent dat? En in Matth. 5 ver. 34 : 35 staat : zweert ganschelijk niet, noch bij den hemel, noch bij de aarde, noch bij Jeruzalem enz.; maar als wij voor den aardschen rechter een eed afleggen is dit dan zonde?

En in Uw antwoord aan Sjo in No. 12 in Meisjesleven zei U, als men een verkeerd boek leest weet men in 99 van de 100 best dat men het doet.

Maar hoe dikwijls krijgen wij boeken in handen, dat een goed boek lijkt, en later het toch niet blijkt te wezen. En als Salomo zegt, onderzoekt alle dingen en behoudt het goede, bedoelt hij hier ook het lezen van boeken mee?

Bij voorbaat mijn dank.

Met vriendelijke meisjesgroete,

CORNELIA DEN HAAN.

P. S.

Aan J. Lukkien.

Titels van goede samenspraken zijn: Tantes Verjaardag, Onze Vereeniging, Roemen in den Heere, De Worst Collecte en nog vele andere, ze zijn gratis op zicht te verkrijgen bij W. ten Kate, Boekhandelaar, Emmen (Dr.).

Rijnsburg, 27 Januari 1919.

Aan Cornelia de Haan.

Over het zondigen tegen den Heiligen Geest is reeds heel wat gesproken en geschreven. Er zijn menschen, die in een soort godsdienst-waanzin meenden, deze zonde bedreven te hebben. In 't algemeen zijn zij er juist niet schuldig aan, daar zij, die deze zonde bedrijven, geen berouw en dus geen kwelling over hun zonde kennen.

Wat vraag twee betreft: er zijn belijders, die het werkelijk zoo letterlijk opvatten en daarom ook voor den aardschen rechter geen eed af willen leggen. Zij worden hiervan vrijgesteld en kunnen met een belofte volstaan, die in hun geval evenveel geldt als de eed van een ander. In verband met andere schrijftuurplaatsen meenen wij echter, dat hier opgetreden wordt tegen het lichtvaardig zweren dat onder de Joden gebruikelijk was en ook onder ons niet uitgestorven is.

Zijn er b.v. geen kinderen, die, wanneer hun waarheidsliefde in twijfel wordt getrokken, er dadelijk bij zijn om te betuigen: „'t is zoo waar als ik hier sta?” Dit nu is een vorm van zweren, die onder ons niet mag voorkomen.

in de eerste plaats een geschikte werkkraft", zei Hannie een beetje schamper. 't Was wel mooi, zooals Stien deed, maar niet ieder kon dat. En je mocht toch ook wel van je jeugd genieten.

„Je moet denken, ze offert zelf al haar vrijen tijd er aan op. Ze was vroeg weduwe, en sinds haar eenige zoon op studie is kan ze dit doen. Maar 't blijft toch mooi, vind ik. En dan is 't wel natuurlijk, dat het haar soms ontmoedigt, wanneer ze bij anderen zooveel onverschilligheid aantreft. Geld kan ze nog wel eens loskrijgen, maar om persoonlijk te helpen, daar komen velen niet aan toe. Ik weet wel, niet iedereen kan. Maar ook niet iedereen die kan, wil."

„En hoe kom je er aan te denken, dat ik zou kunnen?" informeerde Hannie.

Waarop Stien terug vroeg: „Waarom zou je niet?"

„Ik voel me nog zoo jong".

„Dat is toch geen bezwaar! Als wij nu leiding moesten geven. Maar de dames dragen natuurlijk ieder de taak op, waarvoor men 't meeste geschiktheid heeft. En me dunkt, voor de meisjes is 't juist prettig te zien, dat wij, die van d'r eigen leeftijd zijn, belang in haar stellen".

„Mevrouw Hageveld heeft in jou een goeie advocate", trachtte Hannie te spotten. „Maar ik dacht meer aan de Zondagsschool", voegde ze er toen bij, bang Stien gekwetst te hebben.

„Daar is een opleidingscursus aan verbonden. Juist iets voor jou. Zal ik mevrouw je adres opgeven?"

Toen pas zei Hannie 't bezwaar, dat aldoor overwogen had, maar dat ze meende voor zichzelf te houden: „En als ik nu niets te geven heb?"

„Hoe bedoel je?" vroeg Stien, niet begrijpend.

„Omdat ik zelf niets bezit?" 't Kwam eruit met een klank van treurigheid, die Stien ontroerde.

„Maar Hannie!" Ze wist niets anders te zeggen.

En Hannie ging door, hartstochtelijker dan Stien haar nog ooit gezien had: „Jij denkt natuurlijk, dat ik ben, zooals jij. Beslist wat deze dingen betreft. Omdat je wel weet, dat we eender opgevoed zijn. En omdat je nooit gemerkt hebt, dat ik me daartegen verzette. En ik verzet me ook niet. Ik wil me niet eens verzetten. Als ik bij jou ben, zou ik op jou willen lijken. En op moeder. Maar met Frieda ben ik anders. En je moet niet denken, dat dit alleen haar schuld is. Dan voel ik mezelf soms veel te stijf nog, ben ik jaloersch op haar, omdat zij niet die bezwaren kent, die wij in onzen kring gevoelen. Dan wil ik ook wel genieten, zonder angstvalligheid. Dan heb ik er een hekel aan, dat ik mezelf ongracieuus voel en bekrompen. En nou zou ik, met zoo'n

warboel binnen in me, me aanbieden om anderen te leeren? 't Is immers idioot."

„En heb je vrede met die warboel, Hannie?"

„Vrede! Hoe kan nou iemand vrede hebben met zoo'n chaos! Maar er zijn ook tijden, dat ik er geen eens wat van zie. Dat mijn leven me heel goed en heel geschikt lijkt. Veel vromer ook dan dat van Frieda. Dan heb ik wel voor een poosje vrede met mezelf. Maar die tijden zijn eigenlijk het ergst!" En met een korten wanhoopssnik liet ze 't hoofd zinken op haar, op tafel steunende, armen.

„Als je die tijden het ergst vindt, zal 't wel goed met je komen. Wanneer je tenminste denkt aan wat Jezus eens zei: „Waakt en bidt".

Met opzet zei ze er niet achter: „Opdat ge niet in verzoeking komt." Op haar-zelf had Frieda geen anderen indruk genaakt dan die van oppervlakkigheid en vlinderachtigheid. Nu pas begreep ze, dat de omgang met haar voor Hannie werkelijk „verzoeking" kon beteekenen. Doch ze zou niet graag den schijn wekken van te willen stoken tusschen die twee.

„Zie je nu zelf niet in, dat ik niet helpen kan?" vroeg Hannie tenslotte.

Doch hiermee was Stien 't niet dadelijk eens.

„Misschien zal juist zulk werk meer de behoefte in je wekken aan een eigen, vaste overtuiging", meende ze. „Maar ik wil je niet pressen. Als 't moet, kan ik ook geduld hebben", voegde ze er bij. Hannie stond op.

„Ik ga nu. 'k Hoop niet, dat je me kinderachtig vindt, nu je me beter kent."

Voor de spiegel streek ze haar verwarde haren wat glad en zette ze haar hoed recht.

„Ik vind integendeel, dat onze vriendschap door ons gesprek aan diepte gewonnen heeft", oordeelde Stien. En in haar stem was weer de warme klank, die Hannie er zoo graag in hoorde.

J. M. W.—W.

V.

Maar behalve tegen de Heidenen en tegen de Joden, zou Paulus in de derde plaats een langen en pijnlijken strijd te voeren hebben tegen die *Joodsche Christenen*, — en velen waren het er — die, wel is waar Jezus van Nazareth als den beloofden Messias en hun Zaligmaker hadden aangenomen, maar die de zuivere waarheid van het Evangelie,

dat Paulus predikte, dreigden te verdonkeren door het toch willen handhaven der door Paulus nu waardeloos genoemde ceremonieele wetten. Deze Joodsche Christenen — *Judaïsten* noemt men hen gewoonlijk — ontzagen zich niet, Paulus prediking bij de door hem gestichte gemeente verdacht te maken, zijn apostolaat in twijfel te trekken en zoodoende zijn gezag te ondermijnen.

De *Judaïsten* wilden wel Christenen zijn, maar zij konden niet, volgens Paulus' eisch, hun Jodendom prijsgeven, en vonden, dat Paulus veel te ver ging. En op alle manier hebben zij Paulus' invloed zoeken te ondermijnen, en de jeugdige gemeenten, die, natuurlijk, pas uit het Heidendom bekeerd, nog alles behalve vast in haar belijdenis stonden, tegen Paulus' prediking, ja, tegen zijn persoon opgestoot.

Meer dan eens heeft Paulus aan zulk een misleide gemeente, in bittere ergernis over het optreden der *Judaïsten* een brief moeten schrijven, om zoowel de waarheid als de waarde van zijn roeping tot Apostel, en de zuiverheid van zijn belijdenis te verdedigen, en de belangeloosheid van zijn arbeid, ja tot zijn eerlijkheid toe, te bewijzen.

„Ik zal hem toonen, hoeveel hij lijden moet om Mijnen naam”.

In de vierde plaats heeft Paulus geleden nameeloos verdriet van de meeste gemeenten, die hij gesticht had. Behalve de fatale invloed der *Judaïsten*, die de gemeenten wilden verjoodschen, bedreigde die pas bekeerden nog een ander gevaar. De niet minder fatale invloed van hun Heidensche omgeving. Als Paulus zoo'n pas gestichte gemeente verliet, om elders te gaan prediken, dreigde zij telkens weer te vervallen in ergerlijke dwaling van belijdenis en levenswandel beide. De jeugdige gemeenten leefden in een wereld van Heidensche *wanbegrippen* en Heidensche *wanbedrijven* en telkens dreigden zij terug te zinken in den poel, waaruit Paulus' machtige greep haar gered had.

Op zijn toch al zoo moeizame zendingsreizen is Paulus letterlijk achtervolgd door dikwijls de bedroevendste berichten over een pas door hem gestichte gemeente, die hij toch in goeden geestelijken toestand had achtergelaten. Wat moest er van haar worden, zoo zij niet met krachtige hand van dien dwaalweg werd weggerukt?

En in die bekommernis en ergernis schreef Paulus dan een brief aan zulk een gemeente, om haar te waarschuwen, haar te kastijden om haar afval, en haar met vernieuwden aandrang terug te leiden naar Christelijke belijdenis en Christelijken levenswandel. Er zijn zinnen in Paulus' brieven aan zulke gemeenten, die trillen van nauw bedwongen verontwaardiging en smart.

„Ik zal hem toonen, hoeveel hij lijden moet om Mijnen naam”.

Maar er was nog een vijfde vijand, met wien Paulus zijn leven lang zou te kampen hebben. En dat was het lijden zijns lichaams.

Paulus zelf heeft zijn lijden genoemd: „*een scherpen doorn in het vleesch*” — „*een engel des satans, die hem met vuisten sloeg*”.

In meer dan een zijner brieven zinspeelt hij op dit lijden.

„Ik vervul in mijn vleesch de overblijfselen van de verdrukking van Christus”, 1) schrijft hij aan de gemeente van Corinthe.

Altijd de dooding van den Heere Jezus in het lichaam omdragende”, 2) schrijft hij aan de gemeente.

Zelfs op zijn persoon en prediking had dit lichaamslijden uitwerking. *„Ik was bij ulieden in vreeze, en in vele beving”* 1) schrijft hij aan de gemeente van Corinthe. En later in een tweeden brief haalt hij de woorden aan, waarmede zijn bestrijders hem hoonen: „*de tegenwoordigheid des lichaams is zwak, en de rede is verachtelijk*” 2).

De veronderstelling ligt voor de hand, dat dit lichaamslijden dateert van Paulus' bekeering. Is hij den geweldigen schok van dat ontzaglijk oogenblik nooit te boven gekomen? Had hij een zenuwlijden? Is zijn gezichtsvermogen aangetast?

Wij weten het niet. Maar dit is zeker, dat de krachtige, niets-ontziende, alles-aandurvende jonge man, na zijn bekeering zijn leven lang in een toestand van zwakte en lijden heeft verkeerd, die hem een aanhoudende belemmering is geweest bij de uitoefening van zijn geweldige levenstaak.

„Ik zal hem toonen, hoeveel hij lijden moet om Mijnen naam”.

Het is mogelijk, dat Paulus ook daarom, om gezondheidsredenen dus, na zijn bekeering eerst drie jaren in Arabië heeft moeten doorbrengen (zooals hij ons verhaalt in zijn brief aan de Galaten). Vóór hij zijn zwaren arbeid kon aanvaarden, moest hij rust hebben, genezing zoeken voor zijn gebroken lichaamskracht en diep geschokt zenuwleven.

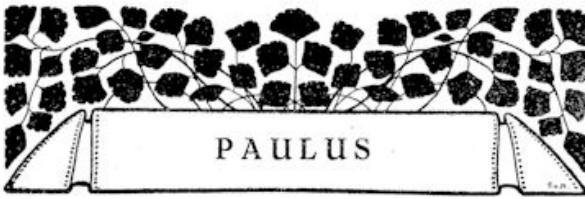
(Wordt vervolgd.)

H. S. S. K.

¹⁾ 1 Cor. II : 3.

²⁾ 2 Cor. X : 10.

VI.

Paulus' zevenvoudigen lijdensweg nagaand, zagen we achtereenvolgens wat Paulus te lijden heeft gehad:

- 1o. van de Heidenen;
- 2o. van de Joden;
- 3o. van de Judaïsten;
- 4o. van de door hem gestichte gemeenten;
- 5o. van zwakte of kwalen in zijn eigen lichaam.

Maar dit veelvuldige lijden was nog niet alles. Paulus heeft ook *armoede* geleden. Ook *honger*, ook *dorst*. Zijn lichaam is verminkt geworden door steeniging en geeseling.

Ook *dit* lichamelijk lijden hing samen met zijn levenstaak. Hij moest uitgaan tot de Heidenen. Grootte afstanden afleggen. Rusteloos rondreizen van stad tot stad. Reizen was toen dikwijls een gevaarlijk werk. Vooral voor een man als Paulus, die een leer kwam prediken, die lijnrecht indruischte tegen *al* wat de inwoners dier steden, zoo Heidenen als Joden, tot nu toe geloofd en beleefd hadden.

Om de geldzucht en omkoopbaarheid dier saamleving wilde hij opzettelijk geen geld van de gemeenten aannemen. En daarom heeft hij, door tenten maken in zijn eigen onderhoud voorzien. Had hij hiervoor overdag geen tijd, dan offerde hij zijn zoo noodige nachtrust op, en werkte 's nachts.

Dikwijls echter was, wat hij op deze wijze verdiende, nog niet eens voldoende, en dan heeft Paulus gebrek geleden.

Bovendien heeft hij meer dan eens moeten vluchten om zijns levenswil.

Het verwondert ons daarom niet, dat Paulus *armoede*, *honger* en *dorst* geleden heeft.

Er is een tragische passus in Paulus' brieven waar hij, terugziend op zijn verleden, en rondziend op zijn leven, ons een vrijwel volledig beeld heeft gegeven van heel zijn lijdensweg.

In den meest weemoedigen zijner brieven, den tweeden brief aan de gemeente van Corinthé, die hem zóóveel verdriet berokkend heeft, schrijft Paulus, dat hij „*in slagen uitnemender en in gevangenissen overvloediger is geweest dan eenige der andere Apostelen*”.

En dan geeft hij van zijn velerlei lijden de volgende aangrijpende opsomming.

Gewoonlijk lezen wij over zulke opsommingen in Paulus' brieven heen. Ten eerste omdat wij ze reeds zoo dikwijls gehoord hebben; en ten tweede omdat ze in eenige teksten verdeeld zijn, en daardoor het karakter van ééne „opsomming” eenigszins hebben ingeboet.

Laat mij daarom de vrijheid mogen nemen ieder onderdeel van de tragische opsomming in II Cor. IV, vs. 23—28 op een nieuwen regel te zetten. De onderdeelen zullen daardoor niet alleen ieder op zich zelf meer tot ons spreken, maar we zullen ook meer onder den indruk komen van hun groot aantal.

Ziehier wat Paulus van zijn lijdensweg zegt:

*„In doodsgevaar menigmaal,
Van de Joden heb ik veertig slagen min één
vijfmaal ontvangen,*

*Driemaal ben ik met roeden gegeeseld geweest
(door de Heidensche overheid nl.),*

*Eens ben ik gesteenigd,
Driemaal heb ik schipbreuk geleden,
Een ganschen nacht en dag heb ik in de diepte
overgebracht,*

*In het reizen menigmaal in gevaren van rivieren,
in gevaren van moordenaars,
in gevaren van mijn geslacht (d.w.z. van de Joden),
in gevaren van de heidenen,
in gevaren in de stad,
in gevaren in de woestijn,
in gevaren op de zee,
in gevaren onder de valsche broeders (dat waren
de Judaïsten).*

*in arbeid en moeite,
in waken menigmaal,
in honger en dorst,
in koude en naaktheid.*

Ziedaar een groot deel der vervulling van Jezus' voorzegging aan Ananias gedaan:

*„Ik zal hem toonen, hoeveel hij lijden moet om
Mijnen Naam.”*

Ik noemde Paulus' opsomming „een groot deel” der vervulling van Jezus' voorzegging.

Want er was nóg meer lijden, dat Paulus heeft moeten doorworstelen.

Een eigenaardig en hoogst pijnlijk zielelijden, waarvoor fijn-besnaarde naturen, als Paulus had, zeer vatbaar zijn, en waarvoor zij tevens een wonderlijke aantrekkingskracht schijnen te bezitten.

Ik bedoel het zielelijden veroorzaakt door lastering en verdachtmaking, vooral door ontrouw van

vrienden. Een zielefoltering, waar Paulus, met zijn rechtschappen karakter en hoogst gevoelige natuur, nameloos onder geleden heeft, en waardoor hij, zijn leven lang, is gegriefd en gekrenkt.

In dit opzicht doet Paulus ons denken aan David. Zooals David's psalmen vol zijn van bittere klachten over miskenning en verguizing en laster, zoo ook Paulus' brieven. Als een kind was Paulus dankbaar voor liefde en sympathie. Als een kind heeft hij geleden onder ieder onvriendelijk woord, onder iedere onrechtvaardige bejegening. En als een gedurige slagregen zijn zij op hem aangevallen.

Van dit hoogst pijnlijke zielelijden is Paulus zeker wel het allerzwaarst gevallen: de ontrouw zijner vrienden. Het verlaten, zelfs tegengestaan worden door hen, die zijn wapenbroeders en mede-arbeiders waren.

Zelfs een Apostel als Petrus heeft hij te Antiochië, in 't midden der gemeente, openlijk moeten bestraffen.

Zijn mede-arbeider Markus is hem ontrouw geworden.

Barnabas, van zijn vrienden de oudste en beste, heeft hem in bitterheid verlaten.

Zijn mede-arbeider Demas had „de tegenwoordige wereld liefgekregen.”¹⁾

En op 't einde van Paulus' leven in de gevangenis te Rome, met zijn doodvonnis voor oogen, klinkt het bijna als een snik in den laatsten brief, dien wij van Paulus hebben, den tweeden brief aan Timotheüs: „In mijne eerste verantwoording (voor den rechter van Rome n.l.) is niemand bij mij geweest, maar zij hebben mij allen verlaten. Het worde hun niet toegerekend.”²⁾

Zóó, en zóóveel, heeft Paulus moeten lijden, om zijn levenstaak te kunnen volbrengen.

En nu begrijpen wij den diepen zin van die Goddelijke woorden:

„Ik zal hem toonen, hoeveel hij lijden moet om Mijnen Naam.”

(Wordt vervolgd.)

H. S. S. K.

¹⁾ 2 Tim. 4 : 10. ²⁾ 2 Tim. 4 : 16.

EEN SOEMBANEESCH BRUIDSPAAR.

Een trouwplechtigheid heeft in ons goede vaderland steeds veel bekijks. Ieder wil het bruidspaar eens even zien en het is daarbij vooral de bruid, die het middelpunt van aller aandacht is.

Nog meer zou dit het geval zijn, indien er ten uwent eens een Soembaneesche trouwplechtigheid plaats had.

Gij weet allen, waar het eiland Soemba ligt. Het is een der vele kleine eilanden, die in het verlengde van Java liggen.

Laat mij u eens vertellen hoe men op Soemba gewoon is een huwelijk te sluiten.

Aan het sluiten van een huwelijk is daar heel wat vast.

Heeft een jongmensch plan om te huwen, dan wordt hiervan dadelijk kennis gegeven aan den radja. Deze kennisgeving staat gelijk met het vragen van toestemming en gaat gepaard met het aanbieden van geschenken. De radja heeft in huwelijkszaken heel wat te vertellen. Daarbij is hij doorgaans zeer hebzuchtig, zoodat hij niet spoedig tot een besluit komt. Telkens ontvangt hij daarom weer boden van den trouwlustigen jongen man, om zijn toestemming te vragen en tevens weer enkele geschenken te brengen.

Zoo weet men dus de familie van den jongen man reeds bij den aanvang van de huwelijkszaken te plukken. Terwijl de radja de zaak in beraad heeft, wordt er door de ouders van den man onderhandeld met de ouders van de uitverkorene.

Geven de ouders van het meisje bereids hun toestemming, dan wordt de bespreking over den bruidschat geopend.

Zooals men begrijpt, wordt het huwelijk op Soemba als een soort van handelszaak beschouwd.

De bruid moet voor een vaak hooge som van de ouders worden gekocht. Dikwijls legt haar familie aan den toekomstigen bruidegom met opzet allerlei moeilijkheden in den weg, om daardoor den bruidschat te verhoogen. Toch heeft men ook bij het bepalen van den bruidschat een maatstaf; als regel toch geldt, dat een meisje evenveel moet opbrengen als haar moeder gekost heeft.

Deze wijze van uithuwelijken is echter meest bij de meergegoede Soembaneezen in zwang. Zij toch zijn in staat om den vrij hoogen bruidschat te betalen.

Kan de familie van den jongen man den bruidschat niet geheel voldoen, dan wordt een accord getroffen. De jongeling biedt aan, te betalen wat hij kan en vervolgens na het sluiten van het huwelijk bij zijn schoonouders te gaan inwonen en voor hen te werken, totdat de rest van den bruidschat is aanverdiend.

Zoo handelt men gewoonlijk onder de minder goeden.

Is er vrees voor een weigering of ontbreekt het aan het noodige geld, dan gebeurt het ook vaak, dat de jonge man, met behulp van zijn vrienden zijn aanstaande vrouw tracht te schaken. Gelukt dit, dan voert hij haar naar het huis zijner ouders en de huwelijks giften worden dan later geregeld.

Een schaking heeft er ook wel plaats wanneer zich voor èèn bruid twee candidaat-bruidegoms melden.

blijft daardoor ook met den medeminnaar op goeden voet leven. Deze steelt uit wraak een paar paarden van den gelukkige, maar schikt zich na

EEN SOEMBANEESCH BRUIDSPAAR.

De vader van zulk een begeerd bruidje is in dat geval blij, als zijn dochter wordt geschaakt; hij

die wraakoefening geduldig in zijn lot, omdat gedane zaken nu eenmaal geen keer nemen.

JIJ EN IK.

Wat trekt me toch zoo aan in jou?
Zijn 't ook die blauwe kijkers,
waarom ik zooveel van je hou?,
of is 't misschien die blije lach,
waarmee je me begroette,
waarmee je zwiingend naar me zag,
toen je mij plots ontmoette.

Wat trekt me toch zoo aan in jou?
Is 't soms die kloeke houding,
waarom ik zooveel van je hou?,
of is 't wellicht het zacht „tot ziens”,
dat 'k scheidend nog mocht hooren,
of was 't alleen je stem misschien,
die mij zoo kon bekoren?

Wat mij zoo aantrekt toch in jou?.....
O, er zijn duizend dingen,
waarom ik zooveel van je hou;
maar weet je, wat ik 't prettigst vind?...
dat j' eens me toe zult fluisteren,
hoe jij me evenzeer bemint.....
en ik dan stil mag luisteren.

BEATRIX.

VII.

We hebben Paulus' arbeidsterrein overzien, ook gezien, hoe wonder en zorgvuldig het door God voor Paulus' arbeid was voorbereid. We hebben die zelfde wonder en zorgvuldige voorbereiding tot Paulus' levenswerk ook gezien in zijn geboorte, kindsheid, jongelingsjaren en opleiding tot Farizeër. En we hebben ook gezien wat dat betekende: „Ik zal hem toonen, hoeveel hij lijden moet om Mijnen Naam.”

En eindelijk hebben we ook geschouwd dien wonderen samenhang tusschen Paulus' arbeidsterrein, zijn levenswerk en zijn lijdensweg. Het een verklaart het ander. Ja, er was zelfs voor Paulus geen ander pad op zijn arbeidsterrein mogelijk, dan die lijdensweg. En zijn levenswerk en zijn lijdensweg eindigen dan ook op 't zelfde oogenblik: als

Paulus zijn marteldood sterft, en de beul te Rome hem 't hoofd afhouwt.

En zoo zijn ook Paulus' levenswerk en zijn lijdensweg tezamen aangevangen. Zoodra begint niet Paulus te Damascus Christus te prediken, of de eerste, de ergste vijanden staken het hoofd op. De Joden! Ze bedreigen zijn leven. En Paulus moet vluchten naar Jeruzalem.

Als hij daar predikt, willen de Joden hem wederom dooden en Paulus moet vluchten naar Tarsen.

We weten, hoe Barnabas Paulus daar vandaan heeft gehaald en meegenomen naar Antiochië, waar zij samen met grooten zegen gearbeid hebben.

We weten ook, dat, toen te Antiochië eindelijk de openbaring kwam, die Paulus, met Barnabas, uitzond op zijn eigenlijke levenstaak: de prediking van het Evangelie in het Heidensche Romeinsche wereldrijk.

Ik stel mij voor, met u, Paulus te volgen bij de volbrenging van zijn levenswerk, gaande langs zijn lijdensweg.

Niet in dien zin, alsof ik Paulus *stap voor stap* op zijn levens- en lijdensweg zou willen volgen. Daarvoor is zijn leven ons te bekend, en is een blad als „Meisjesleven” ook niet de geschikte plaats. Maar wel zou ik meer in 't bijzonder willen stilstaan bij die gebeurtenissen, die ons Paulus' wondere persoonlijkheid, zijn merkwaardig arbeidsterrein, zijn geweldig levenswerk, zijn eigenaardigen levensloop en zijn levenslangen lijdensweg beter doen begrijpen.

Paulus heeft drie (waarschijnlijk zelfs vier) zendingsreizen gemaakt. Eerst de tweede zou hem in Europa brengen. Op de eerste zendingsreis is Paulus in Klein-Azië gebleven. Met zijn eerste zendingsreis begint Paulus' eigenlijke loopbaan, zijn optreden in de Heidensche samenleving.

Op die Heidensche samenleving heeft Paulus niet veel indruk gemaakt. Geen enkel Heidensch schrijven uit zijn dagen vermeldt hem ook maar. Het was een grootsche tijd, vol pracht van rijken bloei op allerlei gebied, vol ook van groote mannen, die uitblonken ieder op hun terrein. Maar toch, hoewel niemand het toentertijd begreep of begrijpen kon, onder al die groote, met lof vermelde, met eer overladen mannen, was er géén zoo *waarachtig* groot, als die Jood Paulus, die in armoede en gevaren rondreisde, om aan „niet vele machtigen en niet vele edelen” een nieuwe leer te prediken. Geen van zijn groote en beroemde tijdgenooten, maar Paulus is ten slotte de man geweest, die heel die Heidensche saamleving heeft omgezet. Zijn invloed heeft over haar lot beslist. Zijn luttele brieven zijn de geschriften geweest, die de eeuwen

hebben getrotseerd niet alleen, maar die eeuwen hebben gestempeld en beheerscht.

Maar wat wist het pralend en bloeiend Heidendom hiervan? Het leefde zijn eigen leven van schoonheid en macht, van weelde en genot. Maar ook leed het zijn eigen leed van innerlijke verarming en verhongering. Alzoo lief had God deze rijke en arme wereld, dat Hij Zijn eengeboren Zoon voor haar redding gegeven had. Die redding moest Paulus aan die wereld gaan verkondigen.

Paulus ging op zijn eerste zendingsreis uit in gezelschap van Barnabas en Markus.

Barnabas was geboren op Cyprus. De veronderstelling ligt dus voor de hand, dat de drie mannen deswege besloten eerst naar Cyprus te gaan.

Het schoone eiland Cyprus met zijn verregaande onzedelijkheid was een der brandpunten van het Heidendom, van zijn schoonheid en zijn weelde, maar ook van zijn afgodendiensten en verdorvenheid.

Op Cyprus waren ook Joodsche kolonies en Joodsche synagogen.

We zagen reeds, dat in zoowat alle groote steden van het Romeinsche wereldrijk „uitlandsche“ (= buitenlandsche) Joden woonden, en dat Paulus altijd begon met in die Heidensche steden de Joden op te zoeken en des Zaterdag in hun synagogen ten dienst bij te wonen en daarna het Evangelie te prediken.

Zoo ook op Cyprus.

Cyprus' hoofdstad was Pafos. Hier woonde de Romeinsche Proconsul, Sergius Paulus. Want Cyprus was eene z.g. Romeinsche provincie en werd als zoodanig geregeerd door een Pro-consul.

Sergius Paulus was een man van beteekenis, die door de schrijvers van zijn tijd met eere vermeld wordt. Hij hield er, volgens de gewoonte van zijn tijd, een tovenaarschap op na, een Jood, Elymas geheeten. De vroomheid van het Heidendom was weg: de hogere standen spotten met de afgoden, de priesters lachten om de godsdienstplechtigheden, het volk viel in breede massa's van het geloof der vaderen af. In zulke tijden van ongelooft en afval wordt altijd heil gezocht bij tovenaars en waarzeggers. In Paulus' dagen ook. En zelfs zulk een begaafd en heil-begeerig man als de beroemde Proconsul van Cyprus, Sergius Paulus, hield aan zijn Hof een tovenaarschap, die hem de toekomst moest voorspellen en hem allerlei verborgenheden moest bekend maken.

Dat het een schande was voor een Jood, om zulk een, en zeker zeer winstgevende betrekking, aan een Heidensch hof te bekleeden, behoeft wel geen betoog. Deze Elymas was een gemeen sujet, zouden we in onze dagen zeggen.

Sergius Paulus laat Paulus en Barnabas ontbieden, om hun nieuwe leer te hooren. Ook Elymas luistert toe, — en ruikt onmiddellijk lont! Die „nieuwe leer“ dat is zijn veroordeeling, zijn doodvonnis. Als zijn heer dat gelooft, dan is hij, Elymas, zijn invloed en dus zijn betrekking kwijt. Dan krijgt hij op staanden voet zijn ontslag. En zijn heer luistert toe met groote aandacht, vindt de nieuwe leer blijkbaar prachtig..... Elymas vraagt het woord en begint Paulus tegen te spreken. Hij wendt al zijn invloed en welsprekendheid aan, om zijn heer van het geloof in het Evangelie, dat Paulus predikt, af te houden. De geest uit den afgrond maakt zich op, om Paulus' werk afbreuk te doen. Paulus voelt reeds de ziel van Sergius Paulus niet verre meer zijn van het koninkrijk Gods. En daar komt een macht des duivels, die hem zijn kostbare prooi zoekt te ontrukken.

En nu hooren we een van die vreeselijke uitbarstingen van toorn van Paulus, die we ook in zijn brieven tusschen de teederste vermaningen en roerendste smeekbeden leezen, en die ons zoozeer aan het karakter van Mozes herinneren:

„O, gij kind des duivels, roept Paulus hem toe, „vol van alle bedrog en alle arglistigheid, vijand van alle gerechtigheid! Zult gij niet ophouden te verkeren de rechte wegen des Heeren?“

En dan slaat Paulus hem met blindheid.

Ook Mozes had die wondere combinatie van teedere zachtheid en heftigen toorn. Mozes was „de zachtmoedigste man“, en toch staat er geschreven, dat hij van Farao uitging in „hittigheid des toorns“. En zoo ook heeft die buitengewoon zachtmoedige Mozes, toen hij op Sinai's helling de ontrouw van zijn volk ontwaarde, in heiligen toorn de twee tafelen der Wet in stukken geslagen.

Diezelfde heilige toorn kon ook ontbranden in Paulus. In „hittigheid des toorns“ heeft hij Elymas toegesproken, gescholden, mogen we wel zeggen, en hem met blindheid geslagen.

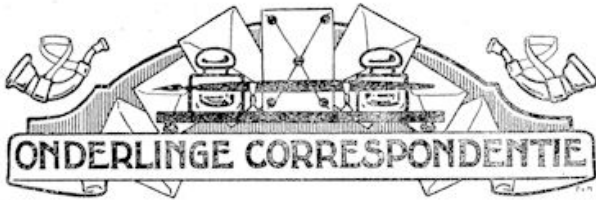
Een vraag. Zouden zij, dien den Bijbel voorlezen, wat meer op deze dingen willen letten? Een klaagzang leest men anders dan een loflied, een gebed klinkt anders dan een triumfzang. En een liefelijke vermaning wordt anders gezegd dan een bestraffing in toorn. Onze Bijbel, met zijn hoogten en diepten, met al zijn verschillende tonen en stemmingen, wordt veel te één-tonig voorgelezen. Men noemt dit dan: *eerbiedig* lezen.

Maar ik vind het juist on-eerbiedig, om zóó den Bijbel voor te lezen. Want daardoor geeft „biedt“ men niet „de eere“ aan den Bijbel, die dit, ook uit letterkundig oogpunt, zoo wonderschoone boek toekomt. Men verduistert den zin, en dooft de

schoonheid en dus de beteekenis van het voorgelezene.

„Eere wien eere toekomt”, ook aan den Bijbel. Eer-biedig voorlezen is zóó lezen, dat het voorgelezene tot zijn recht komt. En wie dat niet doet, leest feitelijk ón-eer-biedig.

H. S. S. K.

Geachte Redactrice!

Telkens zie ik weer verlangend naar „Meisjesleven” uit. Vooral „Onderlinge Correspondentie” boezemt mij veel belangstelling in.

Zou ik nu ook eens iets mogen vragen? In Mattheus 9 : 33 staat, dat Jezus den duivel uitwierp. Beteekent dit uitwerpen het zelfde als wat in Lucas 8 : 29 staat, dat de duivel was geboden uit den mensch te varen?

Zou er ook eenig verband bestaan tusschen krankzinnigheid en van den duivel bezeten te zijn? Maakte de duivel dien mensch stom, of deed Jezus hier twee wonderen?

Bij voorbaat u vriendelijk dankend.

Hoogachtend,

ADA N. W. MEIJER.

Antwoord aan ADA N. W. MEIJER.

M.i. zijn „uitwerpen” en „gebieden uit te varen” twee uitdrukkingen voor één zelfde zaak. De bezetenheid in Jezus' dagen was iets anders dan wat wij kennen als krankzinnigheid. De satan ontwikkelde juist in dien tijd, toen het er om ging, wie de zegepraal zou behalen, God of de Booze, een buitengewone macht. Natuurlijk is er wel verband tusschen zonde aan de ééne en ziekte, lijden, dus ook krankzinnigheid aan de andere zijde. De eigenlijke bron van alle ellende, lichamelijke zoowel als geestelijke, is de zonde. Echter weer niet in dien zin, dat een of andere ziekte ons overkomt om een bepaalde zonde.

Uit het tekstverband is wel af te leiden, dat hier het stom-zijn een gevolg was van de bezetenheid. Tenminste het kunnen spreken wordt voorgesteld als een gevolg van het uitwerpen.

J. M. W.—W.

Aan C. T. O.

Uw belangstelling is ons zeer aangenaam. Gaarne voldoe ik dan ook aan uw verzoek; hoewel ik denk dat u na 10 Jan. reeds nader kennis gemaakt hebt met den Bond van Meisjesverenigingen op Gereformeerden Grondslag, door middel van onze rubriek in „Meisjes-Leven”.

Wat het oprichten van een vereeniging betreft; de manier hangt geheel van de omstandigheden af. Het voornaamste is: meisjes bij elkaar te krijgen. Waar dan de wil is, wordt de weg wel gevonden. Een geschikte manier om te beginnen is, een vergadering te beleggen, waarop het doel en de noodzakelijkheid van een Meisjes-

vereeniging besproken wordt, terwijl dan op dezelfde vergadering direct een voorloopig bestuur wordt gekozen en het rooster voor een volgende vergadering vastgesteld. Hoe flinker de zaak wordt aangepakt, hoe beter. Het doel van den Bond is, band te leggen tusschen de vereenigingen onderling, elkander te helpen en te steunen.

Dit doel trachten wij te bereiken door „Mededeelingen” in „Meisjes-Leven”, voor zoolang de financiën nog niet toelaten een eigen orgaan uit te geven; door vergaderingen en bovenal door den Bondsdag, zooals wij dien den 1sten Pinksterdag te Utrecht hopen te houden.

Ik hoop door deze mededeelingen eenigszins aan uw verlangen te hebben voldaan. Misschien laat u ons wel spoedig weten, dat door u een meisjesvereeniging is opgericht, die lid van den Bond wenschte te worden.

Met vriendelijke groeten,

M. S. OUDENAARDEN,

Secretaresse.

Geachte Redactrice,

Vriendelijk verzoek ik u onderstaand briefje in O. C. op te willen nemen. Ik hoop tenminste, dat er nog een plaatsje voor open is, want als het zoo door gaat als met de correspondentie in No. 19 van „Meisjesleven”, zou het blad op het laatst alleen uit correspondentie bestaan.

Nu wil ik daarmede natuurlijk niet zeggen, dat ik O. C. niet gezellig vind. Ik vind het integendeel juist dol gezellig.

Maar ik wou u graag nog een vraag doen.

In „Meisjesleven” is ook een Rubriek geopend voor Handwerken. Tot mijn spijt echter neemt deze rubriek niet erg op. Zou er nu geen kans bestaan om ook dit deel van „Meisjesleven” wat uit te breiden. Ik ben dol op handwerken, en ik geloof wel dat meerdere lezeressen dit zijn. Er zijn er onder ons misschien wel met acte fraaie Handwerken. Zoo ja, willen jullie dan eens niet wat van je kennis in „Meisjesleven” overbrengen? Ik vind we moeten nu niet alleen onze krachten geven om O. C. uit te breiden, maar ook voor de andere stukken wat meer oog hebben.

Zijn jullie het met mij eens?

Ik zou graag eens hooren hoe jullie er over denken.

Met vele groetjes,

PAULINA.

Beste PAULINA.

De rubriek „Handwerken” vraagt niet alleen veel werk van degene, die de verzorging op zich nam, doch eischt ook financieel veel van den uitgever. De cliché's, die er voor gemaakt moeten worden, zijn n.l. veel duurder dan voor den oorlog. Ik meen, dat het wel zoo'n 100 procent scheelt. Je begrijpt, hiermee moet gerekend. En zonder teekening heb je aan de beschrijving van een handwerkje niet veel.

't Spreekt van zelf, wanneer er onder de lezeressen zijn, die geschikte copie hebben voor deze rubriek, dan houden we ons aanbevolen. Ik leg echter allen nadruk op „geschikte.” Er moet een duidelijke teekening bij zijn, niet te groot om in „Meisjesleven” te worden opgenomen, en de inzendster moet zeker zijn, dat het copie-recht niet aan een anderen uitgever behoort. Je merkt, er zit nog al iets aan vast. Intusschen wordt binnen niet al te langen tijd de rubriek „Handwerken” aanmerkelijk uitgebreid.

J. M. W.—W.

„En als er geen stukjes zijn, maak je een deel stuk, want die mogen wij houden”, viel Leen in.

„Mag ik die dan soms brengen als een versnapering onder je werk?” veronderstelde Hannie.

„Waar denk je aan? Vrouwenlist, anders niet. Wil met alle geweld in de kerk, vanmiddag. Maar zal je niet lukken, juffie.”

„Kinders, als jullie klaar zijn met eten, moesten we liever lezen en danken. 't Wordt anders nog laaf”, kwam mevrouw bedrijvig. „Hannie, kind, heb je wel genoeg gegeten? Die Leen heeft je weer zo bezig gehouden.”

„Meisjes, ik neem jullie alle drie tot getuigen, dat zijzelf begonnen is.”

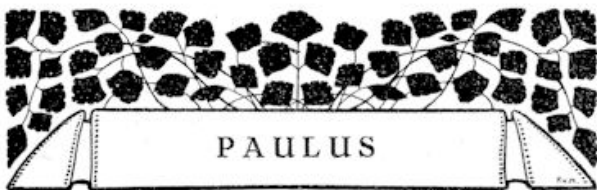
„Ach, malle jongen. Geef liever de Bijbel aan je vader.”

De kalm-plechtige stem van den dominee was even later 't eenige, wat gehoord werd. Z'n vrouw vouwde de altijd-bezige handen samen in haar schoot en vergat voor een oogenblik haar zorg over al wat nog gebeuren moest dien middag in 't luisteren naar de gulden levenswoorden.

Doch, toen, na 't danken, de kalme stem zweeg, was zij de eerste die opstond, met een: „En nou aan 't werk, kinderen. Vader, jij gaat toch met de jongens mee naar de kerk? Anders brengen ze er niks van terecht.”

J. M. W.—W.

(Wordt vervolgd.)

VIII.

Op zijn eerste zendingsreis in Klein-Azië wacht Paulus nu weldra een groot verdriet. Te Perge, in Pamphylie, aangekomen, verklaart Markus niet verder mee te willen reizen.

Markus verlaat Paulus.

Vond Markus Paulus' wijze van zending drijven niet goed? Oordeelde hij, dat het zóó toch niets gaf? Was hij het niet eens met de reisroute en de plannen?

Wij weten het niet.

Wij weten alleen, dat Paulus hem zijn ontrouw zeer euvel heeft geduid. Zóó zelfs, dat, toen Barnabas, later, vóór het aanvaarden van de tweede zendingsreis, Markus' partij koos, Paulus liever dan Barnabas' wensch in te willigen en Mar-

kus weer mee te nemen, ook met zijn vriend Barnabas gebroken heeft.

En dan troost het ons toch wel, te zien, hoe Paulus, later, op het eind van zijn leven, in de gevangenis te Rome, in drie brieven over Markus spreekt in den kalm, vriendelijken toon der waardeering.

Zoo in Kol. IV : 10:

„U groet . . . Markus . . ., aangaande welken gij bevelen ontvangen hebt; zoo hij tot u komt, ontvang hem.”

En in Filemon : 24 noemt Paulus hem wederom „mijn mede-arbeider”. Maar het schoonste getuigenis geeft Paulus aan Markus in 2 Tim. IV : 11, waar hij, na Timotheüs dringend gevraagd te hebben toch spoedig bij hem te komen, schrijft: „Neem Markus mede, en breng hem met u; want hij is mij zeer nut tot den dienst.”

De Zuidkust van Klein-Azië volgend, komen Paulus en Barnabas aan de handelstad Antiochië in Pisidië, een stad van veel minder gewicht dan haar beroemde naamgenoot, de hoofdstad van Syrië, vanwaar Paulus door den Heiligen Geest op zijn zendingsreis was uitgezonden.

In dit andere Antiochië van Pisidië, maken wij voor 't eerst omstandig kennis met een gewoonte van Paulus, die hij op al zijn zendingsreizen heeft volgehouden. Waar hij maar een Joodsche synagoge vond — en bijna overal in de groote steden van het Romeinsche wereldrijk vond hij die — ging hij, krachtens zijn opvoeding en de oude traditie van zijn geslacht, des Zaterdags naar de synagoge, om te luisteren naar het voorlezen van de Wet en de Profeten.

Een vaste prediker was er niet in deze synagogen. Maar een der aanwezigen, bij voorkeur een der vreemdelingen, werd uitgenoodigd, een woord te spreken.

Vermoedelijk was het reeds bekend, dat de Farizeër Paulus van Tarsen en de Leviet Barnabas van Cyprus een nieuwe leer verkondigden. In ieder geval werd Paulus dien Zaterdag in de synagoge te Antiochië van Pisidië uitgenoodigd een woord te spreken.

Evenals wat Christus sprak in de synagoge te Nazareth zich op natuurlijke wijze aansloot bij het zoeven gelezene, zoo ook Paulus' rede, de eerste „preek” van Paulus, die ons is bewaard gebleven.

Meesterlijk is de methode, die hij hierbij volgt. Hij poogt voor zijn broeders naar het vleesch het deksel van het Oude Testament af te nemen, dat jaren lang ook hem verhinderd had, dat Oude Testament te begrijpen. Zaterdag aan Zaterdag lazen zij het, zij kenden het door en door, maar

zij verstonden het niet. Want zij hadden nog nooit in dat Oude Testament Jezus Christus gevonden. Wel „hun” Messias, den Messias van hun inbeelding, die als Koning zou komen met aardsche heerlijkheid en aardsche macht, met zegeningen alléén voor de Joden, — maar nog nooit den waren Messias, den „Man van Smarte”, „het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt.” Nog nooit Zijn opstanding. Dat alles zag Paulus duidelijk in het Oude Testament, want dat alles was de ondertoon van iedere bladzijde. En daarom poogt hij nu door middel van het Oude Testament, dat zij kennen, hun het Oude Testament te doen zien, dat zij niet kennen. Het Oude Testament, dat uitloopt en uit moest loopen, niet op den Messias, dien de Joden verwachtten, maar op Christus, die gekomen was.

Zóó diepen indruk maakte Paulus' prediking in de synagoge te Antiochië dien Zaterdagmorgen, dat de Heidenen hem smeekten den volgenden Zaterdag diezelfde rede nog eens voor hen te houden. En toen Paulus dit, en natuurlijk met vreugde, beloofd had, — kwam bijna de geheele stad samen, om hem te hooren.

„Doch de Joden...”, zegt Lukas. „Doch de Joden”, dat was het altijd in Paulus' leven. Toen ze dat zagen, dat die vervloekte Heidenen die nieuwe uitlegging van hun, der Joden, Oude Testament ook zouden hooren, werden ze „met nijdigheid vervuld, en weerspraken hetgeen van Paulus gezegd werd, wedersprekende en lasterende.”

Maar het baatte niets. Vele der toegesproken Heidenen kwamen tot het geloof.

„Maar de Joden” — altijd weer die Joden — lieten het er niet bij. Als ze met tegenspreken en lasteren Paulus niet het zwijgen kunnen opleggen, weten ze nog beter raad. Ze slagen er in een vervolging tegen Paulus en Barnabas te verwekken, en „wierpen ze uit hunne landpalen”. Weg met zulke Joden, die hun eeuwenoude privilegiën den Heidenen dorsten aan te bieden, die het heilige den honden gaven, de kostelijke parelen Israëls voor de zwijnen wierpen!

Paulus en Barnabas vluchten om huns levens wil naar Iconium. En in niets ontmoedigd, verkondigen zij er wederom in de Synagoge het Evangelie en „spraken alzoo, dat een groote menigte, beiden van Joden en Grieken, geloofden.”

„Maar de Joden” steken weder het booze hoofd op. Zóó erg loopt het, dat Paulus en Barnabas zelfs gevaar loopen van gesteenigd te worden.

En voor de tweede maal op deze zendingsreis moeten zij voor huns levens wil vluchten.

Ditmaal vluchten zij diep het land in naar Lystre, waar een eenvoudige, landelijke bevolking

woonde, die met aandacht en belangstelling Paulus' prediking aanhoorde. Toen Paulus een kreupelgeborene genas, hielden de inwoners van Lystre hem en Barnabas voor goden. Volgens een oud mythologisch verhaal hadden n.l. Jupiter en Mercurius eens deze streken bezocht, om te beproeven, of er nog gastvrijheid onder de menschen was. In de overige deelen van het Romeinsche wereldrijk werden al zulke verhalen als sprookjes bespot, maar in het eenvoudige en nog veelszins onbedorven Lystre geloofde de bevolking er nóg in.

Vandaar dat op Paulus' plotselingen wonderdaad, de bevolking in hem Mercurius meende te zien, en in Barnabas Jupiter. Jubelend ging het van mond tot mond: „De goden zijn den menschen gelijk geworden, en tot ons nedergekomen!” En de priester van Jupiter kwam uit met gekranste ossen, om, met de scharen, aan Paulus en Barnabas offeranden te brengen. En dat menschen, aan wie hij zoeven Christus had gepredikt!

En in het tumult van de opdringende, geestdriftige scharen, en de wanhopende pogingen van Paulus en Barnabas, om ten minste den gruweldaad van het offeren te verhinderen, — daar komen ze aanzetten, de Joden van Antiochië en de Joden van Iconium, razende, dat hun prooi hun ontsnapt was. Zij reizen Paulus na. Met dezelfde woede, waarmee hij zelf eens de Nazareners, toen zij uit Jeruzalem naar Damascus waren gevlucht, had nagereisd, om hen toch maar gevangen te kunnen nemen en ter dood te brengen. Eerst te Antiochië, daarna te Iconium was Paulus den Joden ontsnapt. In Lystre echter slagen zij. Zij weten de schare om te zetten. En diezelfde Heidenen, die saam waren gekomen om Paulus als god te verheerlijken, laten zich nu door de Joden ophitsen, vallen op hem aan, en steenigen hem tot hij, bewusteloos door pijn en bloedverlies, neervalt.

In triumf sleuren de Joden, zoo zij meenen, het lijk van dien leugenaar en verleider de stad uit.

„Ik zal hem toonen, hoeveel hij lijden moet om Mijnen Naam”, had Christus gezegd. Heeft Paulus, toen de steenen op hem neerbeukten, aan deze woorden gedacht? Heeft hij aan Stephanus gedacht? Aan het welbehagen, dat hij toen in zijn dood had? Dat welbehagen, dat hij nu zoo afgrijselijk weerspiegeld zag in de woedende gezichten der Joden?

Maar Paulus' ure was nog niet geslagen. Zijn levenstaak en zijn levenslijden waren nog niet vol-eindigd. Integendeel, hij was pas aan 't begin van den langen weg.

Als de Joden, trotsch op hun eindelijk gelukte overwinning, wegwandelen, en het lijk laten liggen, komen de discipelen het zoeken. Als ze het gevon-

den hebben, staan ze er in nameloos wee om heen..... Maar zie, Paulus beweegt zich, hij slaat de oogen op, hij lééft!.....

En zie nu Paulus' heldenmoed.

Als hij later aan de gemeente van Corinthe zal schrijven: „Ik bedwing mijn lichaam en breng het tot dienstbaarheid”, dan is dat geen phrase, maar in bittere ervaring doorleefde realiteit.

Daags na de steening, die op de vreeselijkste wijze zijn toch al zwak en lijdend lichaam had verminkt en verwond, — gaat hij met Barnabas verder op zijn arbeidsweg, en predikt te Derbe het Evangelie.

En daarna keert Paulus terug naar Lystre, en Iconium en Antiochië. Lukas zegt het zoo eenvoudig-weg. Maar welk een heldendaad, om weer te durven keeren naar die drie steden, waar zoo kort geleden zijn leven in gevaar was geweest: naar Lystre, waar het volk hem gesteenigd had, naar Iconium en Antiochië, waar zijn bitterste vijanden, de Joden, woonden.

En Paulus houdt zich niet schuil in die steden. Neen, hij verzamelt de gemeente en spreekt haar toe. Natuurlijk had die driefvoudige vervolging de zielen dier pas bekeerden verschrikt en ontmoedigd. En juist daarom gevoelt Paulus de roeping, hen te gaan vertroosten en versterken. *Versterkende de zielen der discipelen*”, zegt Lukas, „en vermanende, dat zij zouden blijven in het geloof, en dat wij door vele verdrukkingen moeten ingaan in het Koninkrijk Gods.”

Gesterkt op zijn eigen lijdensweg, gaat hij tot de gemeenten, die om zijnentwille zoo geleden heeft, terug. Geen lijden, geen verdrukking mag haar verschrikken, mag haar doen afvallen van het geloof. Neen, zij moeten *blijven* in het geloof, want juist dóór die verdrukkingen moeten wij ingaan in het Koninkrijk Gods. Zulk prediken van Paulus was geen betoog, maar diepe en versche levenservaring. Die aangrijpende waarheid had hij zelf doorworsteld en daarom had zijn prediking die geweldige uitwerking op zijn hoorders.

H. S. S. K.

SLEEPERS!

• Zware sleeperspaarden, met gestaâg gesmak,
Van de breede hoeven op de harde keien,
Trèkken moeizaam vóórt: „ehtak! ehtak!”,
Lange wagens, die, aan wederzijen

Hóóg zijn opgevraacht met zak op zak!
Hoeven, op d'oneffen kaai, verglijen;
Steunend, in een rommelend gekrak,
Langzaam, langs de straat, de sleepers rijen...

Van den bok houdt, in zijn vaste greep,
D'oude voerman strák de teugels, laat
Klâtsen fèl het leertje van zijn zweep!

Zóó, in 't harde leven, 't áltijd gaat:
Snugg're slimmerds, zèlf voor 't werk te léép,
Laten and'ren sléépen vroeg en laat!

15—3—'19.

HANS BETTINCK.

Dezer dagen sprak ik een dame, die enkele jaren als onderwijzeres gearbeid heeft aan een internaat op Java. Vol geestdrift sprak ze van den heerlijken arbeid, die op dergelijke scholen in den dienst der Zending kan worden verricht. De meisjes, die den ganschen dag met de onderwijzeressen meelevén, worden beter dan op eenige andere wijze op de hoogte gebracht met de eischen van een Christelijke samenleving. Twee dingen zijn er áltijd nog, die ons in dezen nooit recht duidelijk zijn. In de eerste plaats, dat er vele meisjes van gegoede familie zijn, die het niet beneden zich achten, om zich te geven in den arbeid der ziekenverpleging (en niemand zal dit werk geringschatten), maar die hun neusje ophalen, wanneer er over het onderwijzeres worden sprake valt. Waar ligt er schooner taak dan in de school, waar de jonge mensch wordt voorbereid voor zijn levenstaak?

Een tweede reden van verwondering is hierin gelegen, dat het zooveel moeite kost, om op de scholen in onze Oost een voldoende aantal onderwijzeressen te krijgen. De voorwaarden voor overtocht zijn zoo gemakkelijk gemaakt, de behoefte daar is zoo groot en de arbeid volgens veler getuigenis zoo heerlijk, dat onze onderwijzeressen dezen tak van arbeid inderdaad niet langer mogen verwaarloozen. Laten ze de kranten maar nazien, vaak genoeg worden betrekkingen aangeboden.

Over 't geheel ontbreekt het ons, Nederlanders, aan kennis van onze Overzeesche Bezittingen en aan besef van de roeping, die we ten opzichte van de bevolking daar hebben. Een paar jaar geleden schreef Juffrouw M. P. Planjer in „Ons Zendingsblad” over de Meisjesschool te Tomohon op Celebes. De lezers kregen daarin een aardigen kijk op het leven in zoo'n kostschool. Ik neem een en ander uit haar artikel over. De meisjes komen daar op